

Руска эміграцыя ў сэрпскай культуры XX века: Зборнік радова у 2-х т. / Приредили: Миодраг Сибиновић, Марија Меженски и Алексеј Арсењев. Главни и одговорни уредник М. Сибиновић. Београд: Филологски ф-т, 1994. Т.1. 314 с.; Т.2. 326 с.; Сибиновић М. Руски песници од барока до авангарде. Београд: Завод за учбенике, 1995. 238 с.; Сибиновић М. Словенски импулси у српској књижевности и култури. Београд: Звездара, 1995. 256 с.

Палітычныя змены ў свеце прыметна ўздзейнічаюць на славістыку — аспекты даследаванняў, перспектывы, статус уваголе. Гэта відавочна, але не значыць, што вонкавыя фактары ўжо аслабілі механізмы самаразвіцця навукі, магчымасці і плённасць пошукаў яе прадстаўнікоў, што пераканаўча паказвае наробак (за апошнія два гады) доктара Міадрага Сібінавіча. Прафесар Бялградскага ўніверсітэта, старшыня Камітэта славістаў СРЮ, член Міжнароднага славістычнага камітэта, ён даўно займае прыметнае месца сярод навукоўцаў-шматпрофільнікаў. У дыяпазоне яго інтарэсаў — гісторыя славянскіх літаратур, параўнальная філалогія і культуралогія, гісторыя, тэорыя і практыка перакладу, мастацкая крытыка. Прызнанне на радзіме і ў замежжы ён атрымаў таму, што заснаваў часопіс "Літаратурная гісторыя", з'яўляецца галоўным рэдактарам такіх перыядычных выданняў, як "Жывыя мовы" і "Зборнік па славістыцы", укладальнікам сербска-харвацкамоўных збораў твораў М. Лермантава і С. Ясеніна, аўтарам кніг "Лермантаў у сэрбскай літаратуры", "Арыгінал і пераклад: Уводзіны ў гісторыю і тэорыю перакладчыцкай справы", "Пра пераклад", "Новы арыгінал: уводзіны ў пераклад", "Яўгеній Анегін" Аляксандра Пушкіна, "Паэтыка і паэзія", падручнік "Руская літаратура I, II" (у сааўтарстве). І вось за 1994–1995 гг. — тры новыя працы.

Асобна варта падкрэсліць, што прафесар Сібінавіч — ці не самы актыўны беларусіст Югаславіі. Гэта дзякуючы яму (як перакладчыку, аўтару глыбока аналітычнага пасляслоўя і, што не менш важна, ініцыятару ўсёй справы) тры гады таму ў Бялградзе выйшла анталогія беларускай паэзіі — першая на сербскахарвацкай мове, ды і першая на ўсіх Балканах, за выключэннем балгарскамоўнага асяроддзя. У перыёдыцы СРЮ таксама даволі рэгулярна пачалі з'яўляцца падрыхтаваныя ім пераклады твораў беларускіх пісьменнікаў і артыкулы, нашай культуры прысвечаныя. Сербскі навуковец і літаратар садзейнічае ўсталяванню трывалых кантактаў паміж творчымі саюзамі, установамі культуры, навукі, адукацыі сваёй краіны і Беларусі. Дарэчы, ён браў удзел у другім Міжнародным кангрэсе беларусістаў, увайшоў у склад кіраўніцтва МАБ, і ў дні працы кангрэсу звяртаўся з цікавымі прапановамі аб супрацоўніцтве ўніверсітэтаў двух краін.

Карацей кажучы, беларусазнаўства так ці інакш ужо пранікла ў розныя сферы інтарэсаў калегі Сібінавіча. Што выявілася і ў працах, да

якіх мы звяртаемся, хоць яны, на першы погляд, тэматычна з беларусістыкай не звязаныя.

Пры агульнай ацэнцы мусова адзначыць, што гэта даследаванні, якія, бясспрэчна, — паколькі багатыя на факты, грунтоўныя ў асэнсаванні іх, арыгінальныя па прынцыпах аналізу — прыцягнуць увагу спецыялістаў розных профіляў і знойдуць шырокае кола ўдзячных чытачоў. А мы, ставячы мэту "вылучыць сваё", прыпынімся вось на чым.

Двухтомны зборнік "Руская эміграцыя ў сэрбскай культуры XX стагоддзя" адлюстроўвае вынікі аднайменнага сімпозіума, які ініцыяваў і арганізаваў у Бялградскім ўніверсітэце прафесар Сібінавіч. Сама па сабе тэма не новая. Агульнавядома, што Югаславія была буйнейшым асяродкам канцэнтрацыі эмігрантаў з Расіі пасля рэвалюцыйнага разлому. І ўся магутная хваля эміграцыі ўспрымалася пад азначэннямі "белая", "руская"; часам замежныя аўтары спалучалі абедзве назвы і ўжывалі шакуючыя нас выразы тыпу "беларускі генерал Врангель". А падыход, які абумоўліваўся канцэпцыйнай згадкай сімпозіума, вымагаў адначасова і шырокіх абагульненняў, і паслядоўнай канкрэтызацыі. У тым ліку і дыферэнцыяцыі паводле нацыянальных складнікоў. Так што азначылася, няхай сабе яшчэ павярхоўна, сапраўды беларускае. Прынамсі, у зварот трапілі новыя звесткі пра дзейнасць нашаніўца Гаўрылы Царыка, прыгадана асоба Міхала Запольскага, які шмат друкаваўся на сербскахарвацкай мове. Дарэчы, абодва, пражыўшы у Югаславіі больш як чвэрць стагоддзя, потым вярнуліся на радзіму. Шмат увагі нададзена такім ураджэнцам зямлі беларускай, як вядомыя вучоныя А. Пагодзін, М. Лоскі, Я. Ляцкі, А. Салаўёў, мастакі Л. Бакст, Х. Сунцін, паэт М. Мінск, спявачка В. Янчавецкая і інш.

Прапануючы сваё бачанне развіцця рускай паэзіі ад барока да авангарда, М. Сібінавіч адзначае важную ролю таго, што ў прыгожым пісьменстве ўсходніх славян фарміравалася на беларускіх і ўкраінскіх землях, і асабліва традыцыі, закладзенай Сімяонам Полацкім.

Пры даследаванні генетычных, кантакталагічных і тыпалагічных асаблівасцей развіцця той ці іншай нацыянальнай літаратуры звычайна альбо пераважае адцягнутая тэорыя, альбо вядзецца падрабязная рэгістрацыя адпаведных фактаў. Праца М. Сібінавіча "Славянскія імпульсы ў сэрбскай літаратуры і культуры" адлюстроўвае багаты матэрыял, у тым ліку і беларускі, дагэтуль не ўведзены у навуковы зварот. Але ён падаецца дзеля выверанай факталогіі, на падставах якой створана свая канцэпцыя, сістэма перспектывных поглядаў. І, што асабліва каштоўна, без інерцыі поглядаў, навязаных устаноўкамі папярэдняй эпохі, а таксама і незалежных ад надзеёнай паліталізацыі, кан'юнктуры. А хіба ёсць іншы шлях у сапраўднага навукоўца?

І.А. Чарота